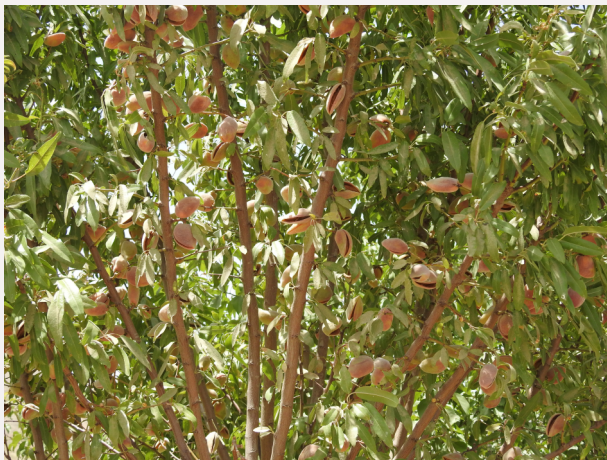

Серҳосил бодом новдаси

стандарт, пайвандланган кўчатлардан фойдаланилади.

Тайёр кўчатларни доимий ўстириш жойларига кузда ёки эрта баҳорда 60x60 см қилиб тайёрланган чуқурликларга экиш мумкин.

Экишдан кейин ҳар бир кўчат дарҳол 3-5 литр микдорида сув билан суғорилиши керак.

Оддий бодомнинг саноат плантацияларига ишлов беришнинг мақбул усули қатор ораларини кузда ҳайдаш ва вегетация даврида 3 марта культивация қилишдир.

1-культивацияни апрелнинг 2-3-декадасида, қиш давомида тупроқда тўпланган намликни максимал даражада сақлаш ва бегона ўтларни йўқотиш учун ўтказилади.

2-культивация майнинг 1-2-декадасида ўтказилади. Бундан мақсад асосий ёғингарчилик мавсумидан кейинги ерни юмшатиш ва ёввойи ўтларни камайтиришдир.

3-культивация июннинг биринчи декадасида ўтказилади ва бундан мақсад 1 ва 2-культивациялардан кейин қайта ўсиб чиққан ёввойи ўтларни йўқотишга йўналтирилган.

Оддий бодом плантацияларида кўчатлар экилгандан кейин иккинчи йилдан бошлаб ҳар 2-3 йилда бир марта минерал ва органик ўғитлар билан озиқлантирилади. Ўғитлаш меъёри қуйидагича:

- азот—100-120 кг/га;
- фосфор—70-90 кг/га;

- калий—30-40 кг/га;
- органик ўғит—6 т/га.

Лалми ерларни минерал озиқлантириш биринчи навбатда тупроқнинг намлик шароитига боғлиқ. Тупроқда қийин эрийдиган ва кам таъсирчан калийли ва фосфорли ўғитлар тупроққа фақат кузда сепилади. Азотли ўғитлар эса эрта баҳорда берилади. Ўғитлар қатор ораларига бир текис сепиш учун тупроқнинг устки қисми ағдариб чиқилади.

Лалми майдонларда оддий бодом плантацияларини барпо қилиш юқори рентабелли ҳисобланади. Чунки, уларни барпо қилиш, ўстириш ва фойдаланиш учун кетадиган харажатлар бодомзорлар ҳосил бера бошлаганидан 3-4 йил ўтгандаёқ қопланади. Кейин эса улар 40-50 йил мобайнида соф даромад келтиради.

Етилган бодом ёнгоқмеvasи

Е.А.Бутков, Б.И.Эшанкулов

А.Қайимов — умумий таҳрири остида

Таклиф ва мулохазалар учун контактлар:

111104 Тошкент вилояти Тошкент тумани почта бўлинмаси “Дархон” Чимкент йўли кўчаси. Ўрмон хўжалиги илмий тадқиқот институти.

Тел.: (+99871) 225-71-85

Факс: (+99871) 225-72-32

E-mail: markaz@urmon.uz

Bioversity/UNEP-GEF «Ўзбекистоннинг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш тизимларида экосистемаларни бошқариш ва қўллаб-қувватлаш функцияларини яхшилаш учун қишлоқ хўжалик экинлари биохилма-хиллигини сақлаш ва ундан барқарор фойдаланиш» лойиҳаси

Бодом плантациясини барпо қилиш технологияси

Тошкент 2018

Оддий бодом плантациясини барпо этиш мумкин бўлган майдон

Оддий бодом плантациялари барпо этиш учун лалми майдонларни танлаш

Оддий бодом плантацияларини денгиз сатҳидан 600-1300 м, жанубий вилоятларда эса 2000 м гача бўлган баландликлардаги текислик ва қияликларда, йиллик ёғин миқдори 400-600 мм га тенг бўлган шароитларда ўстириш мумкин.

Жойнинг рельефи майдонни қисмларга бўлиш учун асос бўлади. Бундан ташқари, ёнғин хавфсизлиги мақсадида 5-7 гектардан ортиқ жуда катта қисмларга бўлмаслик лозим.

Оддий бодом қурғоқчиликка чидамли ўсимлик бўлишига қарамай, унинг ривожланиши, мева беришга кириш муддати ва ҳосилдорлиги

Майдонни ялпи шудгорлаш

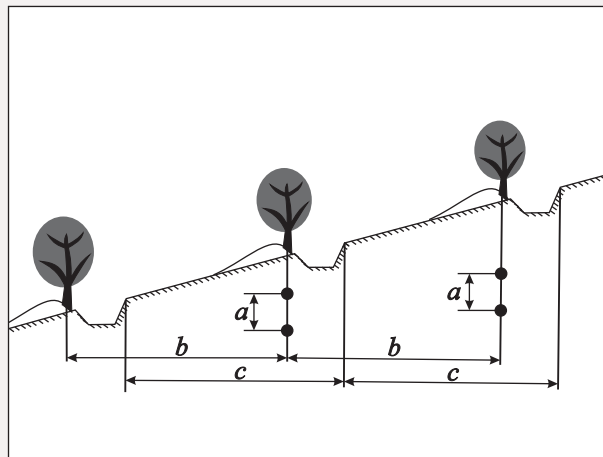
Майдонни тасмалаб шудгорлаш

бевосита намлиқ билан таъминланганликка боғлиқ.

Оддий бодом плантациясини барпо қилишда тупроқни тайёрлаш турлари

1) **Ялпи шудгорлаш** - нишаблиги 8° гача бўлган майдонларда ўтказилади.

2) **Тасмалаб шудгорлаш** - нишаблиги $12-15^\circ$ гача бўлган майдонларда амалга оширилиши мумкин. Шудгорлаш қияликдан пастга қараб перпендикуляр равишда бажарилади. Тасмалар кенглиги 4,0-5,0 м ва тасмалар орасидаги масофа 3,0 – 4,0 м бўлиши лозим. Тасмалар орасидаги ҳайдалмаган майдон ушбу нишабликдаги

Оддий бодом дарахтларини террасада жойлаштириш

Бодомнинг оналик плантацияси ва кўчатхонаси

майдоннинг эрозия хавфини пасайтиради.

3) **Ўйилмали кўтармали зинасимон терассалар.** қиялиги 12 дан 35° гача бўлган адирлар тупроғини тайёрлашда кенг тарқалган усулдир.

Плантацияларда оддий бодомни жойлаштириш схемаси ва уларни парваришлаш тадбирлари

Оддий бодом плантацияларидаги ялпи ва тасмали шудгорланган майдонларда 6x5, 6x6, 6x8 ёки 8x8 м схемада, терассаларда эса ҳар 5-8 м да кўчатлар жойлаштирилади.

Бодом плантациялари барпо этишда сифатли,

Бодом боғи